

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки
Кафедра менеджменту

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з навчальної роботи,
проф. Гаврилюк С. В. _____

_____ 2013 р.

ОПЕРАЦІЙНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ

ПРОГРАМА
нормативної навчальної дисципліни

підготовки   бакалавра
галузі знань   0306 – Менеджмент і адміністрування
напряму підготовки   6.030601 «Менеджмент»

Луцьк – 2013

Програма навчальної дисципліни «Операційний менеджмент» для студентів галузі знань 0306 «Менеджмент і адміністрування» на пряму підготовки 6.030601 «Менеджмент».

” ____ ” _____, 20__ р. - бс.

Розробники: Коленда Н.В. доцент кафедри менеджменту, к.е.н., доцент

Рецензент: Ющишина Л.О., доцент кафедри економіки та безпеки підприємства, к.е.н., доцент

Програма навчальної дисципліни затверджена на засіданні кафедри

МЕНЕДЖМЕНТУ

(назва кафедри)

протокол № 1 від __. __. 2013 р.

Завідувач кафедри: _____ (Черчик Л.М.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

**Програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною комісією інституту
економіки та менеджменту**

(назва факультету (інституту))

протокол № 1 від 29.08. 2013 р.

Голова науково-методичної
комісії факультету (інституту) _____ (Бегун С.І.)
(підпис) (прізвище, ініціали)

**Програма навчальної дисципліни
схвалена науково-методичною радою університету**

протокол № ____ від ____ . ____ . 20__ р.

Вступ

Програма навчальної дисципліни «Операційний менеджмент», складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки «Бакалавр» напряму підготовки 6.030601 «Менеджмент»

Трансформаційні зміни, які відбуваються в Україні, вимагають від керівників підприємств різних галузей та форм власності глибокої теоретичної підготовки та вміння ефективного управління організацією. Тому на сьогоднішній день актуальною стає проблема підготовки висококваліфікованих спеціалістів з управління виробництвом. Вивчення дисципліни «Операційний менеджмент» забезпечує у визначальній мірі підготовку таких спеціалістів. Крім того «Операційний менеджмент» як дисципліна, що розглядає питання сучасного бізнесу, покликаний допомогти майбутнім фахівцям у вирішенні як виробничих, так і соціальних проблем вітчизняних підприємств.

Предметом вивчення дисципліни є система наукових методів управління операційною системою, яка забезпечує досягнення оптимальних економічних результатів у процесі створення продукції підприємства.

Міждисциплінарні зв'язки. Вивчення курсу «Операційний менеджмент» базується на знанні студентами циклу фундаментальних та професійно-орієнтованих дисциплін (макроекономіка, мікроекономіка, економіка підприємства, інвестиційний менеджмент, менеджмент, маркетинг), цілеспрямованої роботи над вивченням спеціальної літератури, активної роботи на лекціях та практичних заняттях, самостійної роботи та виконання індивідуальних завдань.

Програма навчальної дисципліни складається з таких **змістових модулів**:

1. Формування та розвиток доктрини операційного менеджменту
2. Основні прикладні рішення в операційному менеджменті

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1. Основною метою вивчення дисципліни «Операційний менеджмент» є формування у студентів компетентності щодо базових принципів, основних категорій, сучасних концепцій, теоретичних положень і практичних методів управління основною діяльністю підприємств та умінь розроблення операційної стратегії, створення і використання галузевих операційних підсистем як основи забезпечення досягнення місії організації.

1.2. Головними завданнями, що мають бути вирішені у процесі викладання дисципліни, є:

- усвідомлення того, що операційна система є однією з найважливіших складових будь-якої організації, а спеціалісту в галузі управління потрібні ґрунтовні знання основ та категорійного апарату операційного менеджменту;
- засвоєння принципів та методів раціонального організування, планування і контролювання за функціонуванням операційних систем різних видів;
- набуття вмінь щодо розроблення операційної стратегії підприємства;
- набуття вмінь щодо обґрунтування рішення стосовно створення операційної системи, підтримки належного режиму її поточного функціонування;
- забезпечення якості результатів операційної діяльності організації;
- отримання знань щодо особливостей операційного менеджменту на підприємствах різних галузей.

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми студенти повинні:

знати:

- методи управління операційними процесами;
- операційну концепцію функціонування підприємства;
- вплив операцій на підвищення якості та зниження собівартості продукції;
- організаційні засади побудови операційної системи;
- принципи і методи раціональної організації, планування і контролю за функціонуванням операційних систем різних видів;

- особливості операційного менеджменту на підприємствах різних галузей.

ВМІТИ:

- планувати операційний процес та бізнес;
- застосовувати сучасні методи оцінки ефективності операційної системи;
- формувати операційну стратегію і тактику;
- розробляти операційну стратегію підприємства;
- обґрунтовувати рішення щодо створення операційної системи;
- підтримувати належний режим поточного функціонування операційної системи;
- діагностувати стан операційної системи;
- управляти якістю та продуктивністю операційної діяльності організації.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 180 годин / 5 кредитів ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Формування та розвиток доктрини операційного менеджменту

Тема 1. Операційний менеджмент як різновид функціонального менеджменту

Виробництво як процес перетворення ресурсів організації у вихідну продукцію. Об'єктивні закономірності управління виробництвом (операційною діяльністю). Сутність операційної функції. Галузеві особливості операційної функції.

Категорія «операційна діяльність» та «виробнича діяльність», їх взаємозв'язок та розбіжність. Виробничий та операційний менеджмент: спільні та відмінні характеристики. Сутність і місце операційного менеджменту в системі менеджменту організації. Взаємозв'язок операційного менеджменту з іншими функціональними видами менеджменту.

Історичний розвиток операційного менеджменту: промислова революція, розвиток теорії менеджменту, розвиток науки менеджменту і систем. Взаємозв'язок між категоріями «операційна функція», «операційний менеджер», «операційна система», «операційний процес», «операція». Особливості операційного менеджменту: цілі та основні завдання. Структура процесу реалізації операційного менеджменту. Функціональна характеристика операційного менеджменту.

Тема 2. Операційна стратегія як основа проектування операційної системи

Коло стратегічних питань, що вирішується в операційному менеджменті. Сутність та етапи розробки операційної стратегії. Виражена компетентність підприємства. Формування стратегії виробництва товару. Вплив життєвого циклу на операційну стратегію. Розробка стратегії процесу. Типи процесів: сфокусований на процесі, сфокусований на продукті та процес, який повторюється. Порівняння стратегій процесів. Особливості сфери послуг, які впливають на операційну стратегію. Застосування «дерева рішень» у проектуванні продукту або процесу.

Тема 3. Операційна система організації: поняття, склад та види

Сутність системного підходу до операційного менеджменту. Операційна система як об'єкт управління. Особливості та властивості операційної системи. Елементи операційної системи: підсистема забезпечення, трансформуюча підсистема та підсистема планування і контролю. «Входи» та «виходи» операційної системи.

Класифікаційні підходи до операційних систем. Специфічні риси одиначної операційної системи. Особливості операційної системи серійного типу. Характеристика операційної системи масового виробництва. Операційна система з безперервним процесом як різновид операційної системи масового виробництва.

Тема 4. Операційна діяльність: ресурси, процеси та результати

Поняття операційної діяльності підприємства. Склад основних ресурсів як вхідних факторів операційної діяльності. Продукт (послуга) як результат операційної діяльності підприємства. Операційні процеси організації – динамічна основа функціонування та розвитку операційної системи. Принципи організації та складність операційних процесів. Типи операційних процесів, їх ознаки.

Організація операційного процесу у просторі: технологічний та предметний напрями спеціалізації. Поняття, структура та тривалість операційного циклу підприємства. Визначення

тривалості операційного циклу підприємства. Особливості управління за фазами операційного циклу підприємства.

Тема 5. Управління процесом проектування операційної системи

Проектування операційної системи: сутність, цілі та етапи. Склад критеріїв та факторів проектування операційної системи. Соціотехнічний підхід до розробки операцій. Відмінності між проектуванням продукту та послуги. Розгортання функції якості як можливість залучення споживача до операційного процесу. Сучасний рівень розвитку виробничих та невиробничих операційних систем.

Необхідність рішень з просторової організації діяльності. Проектування виробничих потужностей: аргументи на користь створення великих централізованих та невеликих децентралізованих підприємств. Проектування та місце розташування підприємств: фактори мікро- та макросередовища. Розміщення обладнання та робочих місць для виробництва: поопераційне, функціональне, потокове, лінійне та фіксоване позиційне планування. Проектування робіт та нормування праці.

Змістовий модуль 2.

Основні прикладні рішення в операційному менеджменті

Тема 6. Управління поточним функціонуванням операційної системи

Довгострокове, середньострокове та короткострокове планування операцій, сукупне планування. Базові стратегії планування. Управління матеріально-технічним забезпеченням. Функції, завдання і основні вимоги до оперативного управління виробництвом. Зміст та фази оперативного управління. Види систем оперативного управління виробництвом. Організація диспетчеризації операційної діяльності.

Контролювання операційного процесу: значення й технологія. Контролювання якості сировини, матеріалів, товарів та послуг. Контролювання запасів. Роль, завдання та принципи управління матеріальними ресурсами та запасами. Управлінські рішення у сфері управління запасами та пов'язаними з ними витратами. Особливості управління запасами залежного та незалежного попиту. Виштовхувальні та витягувальні системи.

Робоче середовище та умови праці, режим роботи. Розподіл та кооперація праці. Мотивування роботи. Основи нормування праці. Методи нормування праці та часу. Хронометраж.

Тема 7. Основи управління проектами

Сутність проектного підходу до управління організацією. Значення та основні завдання в процесі управління проектами. Планування проектів. Поопераційний перелік робіт. Створення робочих графіків за допомогою діаграм Г.Гантта. Розклад проектів. Контроль проектів. Методи сітьового планування: переваги та недоліки. Техніка управління проектами методом оцінювання та розгляду програми (PERT) та методом критичного шляху (CPM).

Тема 8. Основи менеджменту якості

Поняття, значення та фактори забезпечення якості товарів та послуг. Показники якості та методи їх оцінювання. Основні підходи щодо менеджменту якості. Планування якості. Організаційне забезпечення якості. Інструменти контролю якості. Аналіз існуючих програм забезпечення якості: підхід У.Е. Демінга, Д. Джурана, П. Кросбі, К. Ісікави. Підхід з позицій загального менеджменту якості. Система стандартів ISO 9000.

Тема 9. Управління результативністю операційної діяльності

Показники результативності функціонування виробничих та невиробничих операційних систем. Продуктивність операційної діяльності як міра результативності операційного менеджменту. Комплексний підхід до питань продуктивності. Моделювання процесу управління продуктивністю операційної системи. Фактори, що впливають на динаміку продуктивності. Шляхи підвищення її продуктивності.

3. Форма підсумкового контролю успішності навчання – екзамен.

4. Методи та засоби діагностики успішності навчання.

В процесі вивчення дисципліни використовують такі методи оцінювання навчальної роботи студента:

- поточне тестування та опитування;

- оцінювання виконання ІНДЗ;
- письмовий екзамен.

5. Список джерел

1. Виробничий (операційний) менеджмент : навч. посіб. / За ред. В. О. Василенка. – К. : ЦУЛ, 2003. – 532 с.
2. Гэлловэй Л. Операционный менеджмент. Принципы и практика / Л. Гэлловэй. – СПб. : Питер, 2000. – 320 с.
3. Курочкин А. С. Операционный менеджмент : учеб. Пособие / А. С. Курочкин. – К. : МАУП, 2000. – 143 с.
4. Макаренко М. В. Производственный менеджмент : учеб. пособие для вузов / М. В. Макаренко, О. М. Махалина. – М. : ПРИОР, 1998. – 384 с.
5. Основи операційного менеджменту : підруч. для студ. економ. спец. / За ред. проф. О. Л. Яременка. – К. : ВД "Професіонал", 2004. – 416 с.
6. Белінський П. І. Менеджмент виробництва та операцій : підручник / П. І. Белінський. – К. : Центр навч. літ-ри, 2005. – 624 с.
7. Чейз Р. Б. Производственный и операционный менеджмент / Р. Б. Чейз, Н. Дж. Эквилайн, Р. Ф. Якобс. – М. : ИД "Вильямс", 2001. – 704 с.
8. Яременко О. Операционный менеджмент / О. Яременко. – Х. : Фолио, 2002. – 231 с.
9. Михайловська О. В. Операційний менеджмент: навчальний посібник / О. В. Михайловська. – К. : Кондор, 2008. – 550 с.
10. Басовский А. Е. Управление качеством : учебник / А. Е. Басовский, В. В. Протасьев. – М. : ИНФРА-М, 2000. – 212 с.
11. Воробьев Л. А. Основы управления производством / Л. А. Воробьев. – Минск : Финансы, учет, аудит, 1998. – 196 с.
12. Иозайтис В. С. Экономико-математическое моделирование производственных систем / В. С. Иозайтис, Ю. А. Львов. – К. : Выща шк., 1991. – 192 с.
13. Козловский В. А. Производственный и операционный менеджмент : учебник / В. А. Козловский, Т. В. Маркина, В. М. Макаров. – СПб. : Спец. лит., 1998. – 365 с.
14. Котляров С. А. Управление затратами : учеб. пособие / С. А. Котляров. – СПб. : Питер, 2001. – 160 с.
15. Менеджмент организации : учеб. пособие / Под ред. З. П. Румянцевой, Н. А. Саломатиной. – М. : ИНФРА-М, 1997. – 432 с.
16. Мескон М. Основы менеджмента / М. Мескон, М. Альберт, Ф. Хедоури. – М. : Дело, 1992.
17. Плоткін Я. Д. Виробничий менеджмент / Я. Д. Плоткін, І. Н. Пащенко. – Львів : ІВЦ «ШТЕЛЕКТ+», 1999.
18. Дилфорт Д. Производственный и операционный менеджмент / Д. Дилфорт. – Минск, 1995.
19. Практическое руководство по реинжинирингу бизнес- процессов / Пер. с англ. Под ред. Н. Д. Єриашвили. – М. : Аудит. ЮНИТИ, 1997.
20. Кобилянський Л. С. Управління проектами : навч. посіб / Л. С. Кобилянський. – К. : МАУП, 2002. – 200 с.
21. Ильенкова С. Д. Управление качеством : учебник для вузов / С. Д. Ильенкова. – М. : ЮНИТИ, 2000. – 199 с.